

การศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

A Study on The Use of Pronouns in Thai Language Learning Materials for Foreigners

นพาวรรณ ใจสุข¹
Napawan Jaisook¹

Received: 13 November 2024 Revised: 01 February 2025 Accepted: 19 June 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคม เก็บข้อมูลจากบทสนทนาในหนังสือเรียนระหว่างปี พ.ศ. 2543-2564 และเก็บข้อมูลจากบทสนทนาในสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นสื่อที่ใช้เรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนโดยใช้ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ วิเคราะห์เนื้อหาโดยเขียนบรรยายเชิงพรรณนาและนำเสนอร่วมกับตารางแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัยพบรูปคำที่ปรากฏการใช้ได้ทั้งหมด 16 รูป และจำแนกตามความหมายทางไวยากรณ์ด้านบุรุษได้ทั้งหมด 20 คำ ได้แก่ คำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 8 คำ คำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 8 คำ และคำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 4 คำ และพบว่ามีการใช้รูปคำบุรุษสรรพนามที่มี 1 รูป 1 ความหมายจำนวน 12 คำ และ 1 รูป 2 ความหมายจำนวน 4 คำ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ด้านสังคมได้แก่ เพศ อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในเรื่องบทบาท คือการรู้จักกัน ความสนิทสนม และกาลเทศะ ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ความอาวุโส ความอ่อนน้อม ความเคารพ การยกย่องให้เกียรติ ความรักใคร่เอ็นดูและความเป็น พวกพ้อง เป็นต้น

คำสำคัญ: คำบุรุษสรรพนาม, สื่อการเรียน, ภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

Abstract

This research has the objective of studying the uses of nouns as personal pronouns in Thai language learning materials designed for foreigners. This research was a qualitative study using the concept of social linguistics. This research collected data from conversations in textbooks during the years 2000-2021 and from conversations in social media as of December

¹ อาจารย์, วิทยาลัยนานาชาติจีน, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

¹ Lecturer, Chinese International College, Dhurakij Pundit University

31, 2021, which are media used to learn Thai for foreigners learning using English and Chinese by analyzing content. This research is a content analysis by writing a description and presenting it with tables showing related data. Statistics used in data analysis are frequency and percentage. The research findings reveal a total of 16 distinct pronoun forms used in the materials, which can be categorized into 20 specific grammatical meanings related to person. These include 8 first-person pronouns, 8 second-person pronouns, and 4 third-person pronouns. Among these, 12 pronouns were identified with a one-to-one correspondence of form and meaning, while 4 pronouns had one form with two meanings. Additionally, the study found that the use of Thai pronouns is influenced by social and cultural factors. Social factors include gender, age, the relationship between interlocutors, familiarity, and situational appropriateness. Cultural factors involve considerations of seniority, politeness, respect, honor, affection, and group belonging, among others.

Keywords: Personal Pronouns, Learning Materials, Thai Language For Foreigners

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนภาษาไทยของชาวต่างชาติได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ แต่เนื่องจากความแตกต่างทางด้านภาษาจึงมีผลต่อการเรียนรู้และการใช้ภาษาของผู้เรียนภาษาที่สอง จากการศึกษาของ จินดารัตน์ ธรรมรงวูห์ (2553) เรื่อง ข้อบกพร่องเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม กรณีศึกษาการใช้ภาษาไทยของผู้พูด ชาวอเมริกันและชาวจีน พบข้อบกพร่องด้านกฎเกณฑ์การใช้ภาษา ซึ่งเกิดจากการที่ผู้ใช้ไม่ใช่เจ้าของภาษาจึงใช้ถ้อยคำไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์หรือหลักการใช้ภาษาไทยที่เจ้าของภาษาโดยทั่วไปยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชนิกา คำพุ่ม (2545), สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์ (2554), นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์ (2555), ธิดา โมสิกรัตน์ และคณะ (2561) และ Ye (2012) ที่พบว่า ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาไทยออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่รู้คำศัพท์ สะกดคำและใช้คำไม่ถูกต้องตามความหมายและหน้าที่ของคำ ใช้ประโยคไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และใช้รูปประโยคภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีความเห็นว่า

ขาดสื่อการสอนที่ทันสมัย ขาดตำราหรือเอกสารการสอนที่เหมาะสมกับความรู้และความต้องการของนักศึกษา ดังนั้นปัจจัยสำคัญสำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติประการหนึ่งคือ สื่อในการเรียนภาษาไทย ซึ่งในปัจจุบันมีการผลิตสื่อในการเรียนภาษาไทยที่หลากหลายมากขึ้น จากเดิมสื่อจะอยู่ในรูปแบบตำราหรือหนังสือเรียน ปัจจุบันนี้มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่าง ๆ

ยิ่งไปกว่านั้นเนื้อหาในสื่อการเรียนก็มีความสำคัญสำหรับผู้เรียนอย่างมาก ดังการศึกษาบทสนทนาในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติของ นริศา ไพเจริญ (2559) พบว่า บทสนทนาในบริบทจริง มีโครงสร้างการปฏิสัมพันธ์และลักษณะภาษาโดยทั่วไปเช่นเดียวกับบทโต้ตอบในแบบเรียน และลักษณะสำคัญบางประการที่ปรากฏในสถานการณ์จริง ไม่ปรากฏในบทโต้ตอบในแบบเรียน แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาของแบบเรียนดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับการใช้จริงในชีวิตประจำวัน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อความของ Jones and Ono (2016) ที่ว่า ในการแต่งบทโต้ตอบ ผู้แต่ง

เขียนบทโต้ตอบจากความคิดของตนเองว่าในการสนทนามนุษย์ใช้ถ้อยคำอย่างไร ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว บทโต้ตอบที่ผู้เขียนแต่งขึ้นจากความคิดของตนเองมักจะแตกต่างจากถ้อยคำที่ใช้ในการสนทนาจริง

จากการศึกษาของ Wen (2013), ชมพูนุช ประชาญสิทธิ และผกาศรี เย็นบุตร (2564) และ สุภนิช เนตรสุขแสง (2561) พบว่า การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ มีความแตกต่างกันคือ รูปคำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยมีจำนวนมากกว่าในภาษาจีนและภาษาอังกฤษ และ คำบุรุษสรรพนามในภาษาอังกฤษ และภาษาจีนไม่มีการแบ่งเพศเหมือนในภาษาไทย และมีระบบการใช้ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนให้เห็นลักษณะธรรมชาติของทั้งสามภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตน นอกจากนี้การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยยังต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ด้านเพศ อายุ ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในเรื่อง บทบาท การรู้จัก ความสนิทสนม กาลเทศะแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันทำให้การเลือกใช้คำบุรุษสรรพนามแตกต่างกัน

จากการสำรวจความรู้ข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นที่น่าสนใจและจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้คือ การศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามจากบทสนทนาในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เพราะความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมทำให้การใช้ภาษาของผู้คนในสังคมมีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมสรุปเป็น 2 ประเด็นได้ดังนี้

1. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนาม

นักภาษาศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีไวยากรณ์ดั้งเดิมคือ พระยาอุปกิตติศิลปสาร (2545) กำชัย ทองหล่อ (2556) และ Nesfield (1922) ได้ให้คำจำกัดความของคำบุรุษสรรพนามที่สอดคล้องกันว่า เป็นคำที่ใช้แทนชื่อ ใช้แทนคำนามและใช้แทนคำที่กล่าวถึง ซึ่งเป็นคำที่เข้าใจกันดีอยู่แล้วหรือกล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อไม่ต้องกล่าวนามหรือข้อความนั้นซ้ำ ใช้กับผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึง นักภาษาศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีไวยากรณ์โครงสร้างคือ วิจินตน์ ภาณุพงศ์ (2543) และ Campbell (1969) ได้ให้คำจำกัดความคำบุรุษสรรพนามที่สอดคล้องกันว่า เป็นคำที่ใช้แทนที่คำนามในตำแหน่งประโยคได้และไม่สามารถนำคำขยายมาขยายได้ นอกจากนี้ในภาษาไทยอาจใช้คำที่เกี่ยวกับเครือญาติมาเป็นคำสรรพนามด้วยก็ได้ Campbell (1969) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า คำบุรุษสรรพนามแตกต่างจากคำนามอื่น ๆ ในเรื่องความหมายกล่าวคือ คำบุรุษสรรพนามเมื่อไม่อยู่ในบริบทการสื่อสาร คำบุรุษสรรพนามจะมีความหมายเกี่ยวกับบุรุษ พจน์ เพศ และการรวมผู้ฟังหรือไม่รวมผู้ฟัง

ส่วนนักภาษาศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตคือ อุดม วโรตม์สิขิตต์ (2542) บรรจบ พันธุเมธา (2555) และ นววรรณ พันธุเมธา (2559) ได้ให้คำจำกัดความคำบุรุษสรรพนามที่สอดคล้องกันว่า เป็นคำที่ใช้แทนคำนามในการพูดสนทนากัน เป็นคำที่ใช้แทนตัวผู้พูด ผู้ฟังและผู้ที่ถูกกล่าวถึง และยังสามารถใช้คำเรียกญาติ ตำแหน่งหน้าที่การงาน ชื่อเล่นและชื่อจริงเป็นคำสรรพนามได้ และนักภาษาศาสตร์ข้างต้นได้แบ่งคำบุรุษสรรพนามออกเป็น 3 ชนิดคือ บุรุษที่ 1

บุรุษที่ 2 และบุรุษที่ 3

2. การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้คำบุรุษสรรพนามตามลักษณะสังคมและวัฒนธรรมการใช้คำบุรุษสรรพนามขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยทางไวยากรณ์

พระยาอุปกิตติปลสาร (2545) และ กำชัย ทองหล่อ (2556) ได้อธิบายวิธีการใช้คำสรรพนามว่าคำสรรพนามมีหน้าที่ใช้แทนนาม เพราะฉะนั้นจึงมีวิธีใช้ตามระเบียบ 5 อย่างเหมือนคำนาม คือ บุรุษ ลิงค์ พจน์ การก และราชาศัพท์ กล่าวคือ บุรุษนั้นคือ บุรุษที่ 1 คือ ผู้พูด บุรุษที่ 2 คือ ผู้ฟัง และบุรุษที่ 3 คือ ผู้ที่กล่าวถึง ลิงค์ คือ เพศของคำที่ระบุว่าเป็น เพศชาย เพศหญิง พจน์ คือ คำที่บอกจำนวนมากหรือน้อย แบ่งออกเป็น เอกพจน์ พหูพจน์ และอพจน์ การก คือ คำที่ทำหน้าที่เป็นผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำและผู้ถูกใช้ และราชาศัพท์ คือ คำแทนชื่อที่จำแนกใช้ตามชั้นของบุคคล

สำหรับในงานวิจัยนี้ เนื่องจากข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์แสดงความหมายในเรื่อง บุรุษ พจน์ เพศ เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงจะใช้ปัจจัยทางไวยากรณ์ในเรื่อง บุรุษ เพศ และพจน์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม

วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2543) ได้กล่าวถึง การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยว่า ต้องคำนึงถึงปัจจัยอย่างน้อย 3 ประการ คือ ความสนิทสนม ฐานะทางสังคม และความมีอาวุโสของคู่สนทนา ซึ่งสอดคล้องกับ อุดม วโรตม์สิขขิตต์ (2542) และ นววรรณ พันธุเมธา (2559) ที่กล่าวว่า การใช้คำสรรพนามในภาษาไทยค่อนข้างซับซ้อน เนื่องจากลักษณะทางสังคมมีความซับซ้อน มีการให้ความเคารพตามระบบอาวุโส ตามฐานะ อาชีพและระดับชั้นในสังคม ตามจารีตประเพณี หรือทางศาสนา นววรรณ พันธุเมธา (2559) ยังได้

กล่าวเพิ่มเติมว่า คำสรรพนามหรือคำบอกบุรุษ แสดงให้เห็นถึงการบอกเพศ บอกพจน์ บอกฐานะของผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึง รวมถึงบอกท่าทีของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังและผู้กล่าวถึง

ส่วน อังกาบ ผลากรกุล (1972) กล่าวถึง การใช้คำสรรพนามในภาษาไทยว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม โดยการเลือกใช้คำสรรพนามนั้นจะต้องคำนึงถึงบทบาททางสังคมและความเกี่ยวพันกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ซึ่งแบ่งออกเป็นปัจจัยภายนอกได้แก่ อำนาจและสถานภาพ อายุ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความเป็นเพื่อน กลุ่มชาติพันธุ์ อาชีพ และเพศ ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ ความสนิทสนม ความเคารพ ความเป็นทางการ และการแสดงอารมณ์

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น เพศ อายุ ความมีอาวุโส สถานการณ์ทางการหรือไม่เป็นทางการ ฐานะทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้กล่าวถึงในเรื่อง การรู้จัก ความสนิทสนม ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ใช้หลักเกณฑ์ดังกล่าวมาวิเคราะห์การใช้คำบุรุษสรรพนามในกลุ่มประชากรที่ศึกษา นอกจากนี้ยังอ้างอิงแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม โดยใช้รูปแบบตัวแปรต่าง ๆ ทางภาษา เช่น โครงสร้างของภาษา ความหมายและองค์ประกอบของคำหน่วยคำ หน่วยเสียง สำเนียง และการออกเสียง รวมถึงสิ่งที่มีความเกี่ยวพันกับตัวแปรทางสังคม เช่น เพศ อายุ ชนชั้น สถานภาพทางสังคม เชื้อชาติ อาชีพ การศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบทั้งที่มีความสัมพันธ์และไม่มีความสัมพันธ์กันของตัวแปรดังกล่าว ซึ่ง Wardhaugh (2002) ได้ให้คำจำกัดความของ “ภาษาศาสตร์สังคม” ไว้ว่า เป็นการค้นหาคำความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและสังคม เพื่อให้เกิดความ

เข้าใจถึงโครงสร้างของตัวภาษาและเข้าใจถึงการทำหน้าที่ในการสื่อสารของภาษานั้น รวมไปถึงการศึกษาโครงสร้างทางสังคมที่ส่งผลต่อลักษณะการสนทนาของกลุ่มสนทนา ส่วน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) ได้ให้คำจำกัดความ “ภาษาศาสตร์สังคม” ว่าเป็นการศึกษาภาษาที่สัมพันธ์กับสังคม โดยการนำบริบททางสังคมเข้ามาพิจารณาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ในภาษา หรือเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางภาษากับสภาพทางสังคม โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์คือ วิเคราะห์การใช้ภาษาในฐานะที่เป็นบทบาทในการสื่อสารของสังคม โดยศึกษาลักษณะภาษาและการใช้ภาษาของผู้พูดว่ามีรูปแบบและมีความแตกต่างจากภาษาของกลุ่มอื่นอย่างไร มีปัจจัยทางสังคมอะไรที่ทำให้เกิดความแตกต่างนั้น 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาษากับตัวแปรทางสังคม เพื่อดูว่าปัจจัยใดทางสังคมสัมพันธ์กับลักษณะการใช้ภาษา ซึ่งการศึกษานี้ได้ศึกษาความแตกต่างของการใช้ คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีน ภาษาอังกฤษและภาษาไทย และศึกษาว่าปัจจัยใดทางสังคมมีความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้คำบุรุษสรรพนาม

การศึกษานี้ยังประยุกต์ใช้ทฤษฎีอรรถลักษณะ (Semantic Feature) หรือการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย (Componential Analysis) ตามการวิเคราะห์ของ Nida (1975) ซึ่งมีแนวคิดพื้นฐานว่า ความหมายของคำสามารถจำแนกเป็นความหมายย่อย ๆ ได้ โดยความหมายย่อยของคำนั้นสามารถประกอบกันเข้าเป็นความหมายรวมของคำๆ นั้น ซึ่งการศึกษานี้ได้นำทฤษฎีอรรถลักษณะมาวิเคราะห์ความหมายย่อยของคำบุรุษสรรพนาม

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจะสะท้อนการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรทำการศึกษา และผู้วิจัยได้นำ

แนวคิดการใช้คำบุรุษสรรพนาม แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมและทฤษฎี อรรถลักษณะ ข้างต้นมาเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

การดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรของการวิจัยคือ ข้อมูลจากบทสนทนาในหนังสือเรียนและสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้เรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่เรียนโดยใช้ภาษาจีนและภาษาอังกฤษ ที่เขียนหรือผลิตขึ้นโดยคนไทยและ คนต่างชาติ ซึ่งเป็นภาษาปัจจุบันที่ใช้สื่อสารโดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน หนังสือเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติเป็นหนังสือที่ผลิตระหว่างปี พ.ศ.2543-2564 ส่วนสื่อสังคมออนไลน์ได้แก่ ยูทูป (Youtube) และ บิลิปีลี (B Site) ที่ใช้เรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยเลือกช่องที่มียอดผู้ติดตามสูง 10 อันดับ เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2564

การศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม มี 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมที่เป็นแนวคิดทฤษฎี บทความ หนังสือวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาไทยตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ตามแนวคิดภาษาศาสตร์สังคม เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สืบค้นและคัดเลือกคำบุรุษสรรพนามตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 เก็บรวบรวมคำและประโยคนับความถี่ของการใช้ แล้วแยกข้อมูลที่เก็บได้ตามประเภทการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทย โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ อังกาบ ผลากรกุล (1972), อุดม วโรตม์สิขิตติ์ (1999), วิจินต์ ภาณุพงศ์ (2543), บรรจบ พันธุเมธา (2555), นววรรณ

พันธุเมธา (2559), Nesfield (1922) และ Campbell (1969)

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์การใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่ศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistics) ของ Wardhaugh (2002) และการอธิบายของ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) รวมถึงการวิเคราะห์ของ Nida (1975)

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับตารางแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวมถึงการอภิปรายผล สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การใช้คำบุรุษสรรพนามที่ปรากฏในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ พบการใช้ดังนี้

1. คำสรรพนามบุรุษที่ 1 หมายถึง คำนามที่ใช้แทนผู้พูด จากการศึกษารวบรวมข้อมูลจากสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ พบการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 8 คำ ได้แก่ ผม กระผม ฉัน(ฉัน) ดิฉัน เรา หลู กู เขา(เค้า) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) “ผม”

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ “ผมมาจากอเมริกาครับ” (การสนทนาระหว่างเพื่อน) สถานการณ์เป็นทางการ “ผมในนามบริษัท ขอต้อนรับคุณและคณะมาเจรจาธุรกิจการค้าที่ประเทศไทยด้วยความยินดี” (การสนทนาระหว่างลูกค้าทางธุรกิจ) คำว่า “ผม” ภาษาจีนใช้คำว่า “ ” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “I” แปลว่า “ฉัน”

จากตัวอย่างจะเห็นว่า “ผม” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดเพศชาย ใช้เมื่อพูดกับคนที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ที่สนิทหรือไม่สนิทกัน

อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สามารถเขียนเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

() () () () () ()

2) “กระผม”

ตัวอย่างสถานการณ์เป็นทางการ “กระผม เด็กชายรักเรียน เพียรทำ จะแนะนำให้ทุกคนพบกับบุคคลสำคัญของประเทศ...” (ตัวแทนนักเรียนกล่าวต้อนรับประธานในพิธีเปิดงาน) แสดงถึงความสุภาพและอ่อนน้อมถ่อมตน คำว่า “กระผม” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “I” แปลว่า “ฉัน” ในหนังสือเรียนที่ใช้ภาษาจีนเรียนไม่พบตัวอย่างการใช้

จากตัวอย่างจะเห็นว่า “กระผม” เป็นคำ สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดเพศชาย ใช้กับคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ใช้ในกาลเทศะที่เป็นทางการและฐานะทางสังคมที่ผู้น้อยพูดกับผู้ใหญ่สามารถเขียนเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

() () (+) (+) (+) ()

3) “ฉัน” และ “ฉัน”

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ “พรุ่งนี้ฉันอยากกินกุ้งเผา” (การสนทนาระหว่างภรรยากับสามี) สถานการณ์เป็นทางการ “ฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การประชุมครั้งนี้จะทำให้เราบรรลุข้อตกลงที่มีร่วมกันอย่างราบรื่น” (การสนทนาในห้องประชุม) สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “ฉันปวดหลัง” (My back hurts.) คำว่า “ฉัน” ภาษาจีนใช้คำว่า “ ” ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “my” การแปลได้เปลี่ยนหน้าที่ของคำจากประธานมาเป็นกรรมตามโครงสร้างในประโยคภาษาอังกฤษ

จากตัวอย่างจะเห็นว่า “ฉัน” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดทั้งเพศชายและ

เพศหญิง เมื่อพูดกับคนที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ที่สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ใช้ในกาลเทศะแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ บางครั้งในภาษาพูดอาจออกเสียงเป็น “ซัน” ได้ สามารถเขียนอรรถลักษณะ ได้ดังนี้

() () () () () () () ()

4) “ดิฉัน”

ตัวอย่างสถานการณ์เป็นทางการ “ดิฉันเข้าใจค่ะ แต่ถ้าทางคุณลดราคาอีกหน่อย ทางเราจะสั่งซื้อทันที ตกลงไหมคะ” (การสนทนาระหว่างลูกค้ากับแผนกขาย) สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “ไม่ค่ะ ดิฉันไม่ชอบผลไม้มากนัก” (การสนทนาระหว่างเพื่อน) ภาษาจีนคำว่า “ดิฉัน” ใช้คำแปลว่า “ ” ภาษาอังกฤษคำว่า ใช้คำแปลว่า “I”

จากตัวอย่างจะเห็นว่า “ดิฉัน” เป็นคำ สรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดเพศหญิง เมื่อพูดกับคนที่รู้จักหรือไม่รู้จัก ที่สนิทหรือไม่สนิท อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ในกาลเทศะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ สามารถเขียนเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

() () () () () () () ()

5) “เรา”

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ “ขอโทษค่ะ ช่วยดูรถให้เราหน่อยได้ไหมคะ” (การสนทนาระหว่างลูกค้ากับพนักงานซ่อมรถ) สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “เราชอบกินขนม” (การสนทนาระหว่างเพื่อน) ภาษาจีนคำว่า “เรา” ใช้คำว่า “ ” ภาษาอังกฤษใช้ “I” แปลว่า “ฉัน”

จากตัวอย่างจะเห็นว่า คำว่า “เรา” ในภาษาจีนกับภาษาอังกฤษมีทัศนคติการใช้ที่แตกต่างกัน ในภาษาจีนจะใช้กับคนที่อายุไม่เท่า

กัน ไม่รู้จัก ไม่สนิท แบบไม่เป็นทางการ เนื่องจากคนจีนให้ความสำคัญกับความความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ส่วนในภาษาอังกฤษคำว่า “I” ใช้สนทนาระหว่างคนที่รู้จัก สนิท เป็นกันเองและอายุใกล้เคียงกันแบบไม่เป็นทางการ เช่น ระหว่างเพื่อน

จากตัวอย่างจะเห็นว่า “เรา” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้กับ ผู้พูด ผู้ฟังที่รู้จักและไม่รู้จัก ที่สนิทสนมและไม่สนิทสนม อายุเท่ากันหรือไม่เท่ากัน ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ สามารถเขียนอรรถลักษณะ ได้ดังนี้

() () () () () () () ()

6) “หนู”

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ “วันนี้หนูต้องเรียนพิเศษครับ” (การสนทนาระหว่างแม่กับลูก) สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “หนูชอบผลไม้รสหวานค่ะ” (การสนทนาระหว่างลูกค้ากับแม่ค้า) ภาษาจีนใช้คำว่า “ ” และภาษาอังกฤษใช้คำว่า “I” ซึ่งแปลว่า “ฉัน”

จากตัวอย่างคำว่า “หนู” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 ใช้แทนผู้พูดทั้งเพศหญิงและเพศชาย ใช้ในผู้พูดที่มีอายุน้อยกว่า ผู้พูดเพศชายจะใช้เมื่อผู้พูดเป็นเด็ก และผู้พูดที่เป็นผู้ใหญ่ใช้พูดกับผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่า หรือผู้มีอายุน้อยใช้กับผู้ที่มีอายุมากกว่า ใช้ในความสัมพันธ์ทั้งคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท กาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ สามารถเขียน อรรถลักษณะได้ดังนี้

() () () () () () () ()

“มีง” ภาษาจีนใช้ คำว่า “ ” ภาษาอังกฤษใช้คำ ว่า “you” แปลว่า “คุณ”

จากตัวอย่างคำว่า “มีง” เป็น สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้แทนผู้พูดทั้งเพศหญิงและ เพศชาย ใช้พูดกับผู้ที่มียุ่เท่ากันหรือน้อยกว่า เช่น ระหว่างเพื่อนหรือคนรัก ในความสัมพันธ์ที่ รู้จักกันสนิทสนม ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็น ทางการ สามารถเขียนนอร์รถลัษณ์ได้ดังนี้

+ (((((((()
- (((((((()

6) “เอ็ง”

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็นทางการ “เอ็งจะไปไหน” (พ่อพูดกับลูกชายที่บ้าน) “เอ็ง” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “you” แปลว่า “คุณ” ใช้กับ ผู้ฟังที่มีอายุน้อยกว่า ปัจจุบันมีการใช้น้อย ในสื่อ การเรียนภาษาไทยที่เรียนโดยใช้ภาษาจีนไม่พบ การใช้คำว่า “เอ็ง” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำว่า “เอ็ง” เป็นคำที่ใช้ในบริบทจำกัดหรือเฉพาะมาก ซึ่งสมัย ก่อนถือเป็นคำทั่วไปมักจะใช้กันในครอบครัวที่มี ความสนิทสนมคุ้นเคยกันมาก คำว่า “เอ็ง” จะใช้คู่ กับคำว่า “ข้า” ซึ่งปัจจุบันมีการใช้น้อยเช่นกัน

จากตัวอย่าง คำว่า “เอ็ง” เป็น สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้กับผู้ฟังเพศชาย ผู้ใหญ่มัก ใช้พูดกับผู้ย่อย เช่น ใช้กับคนในครอบครัว ใช้กับ ผู้ฟังที่มีอายุเท่ากันเช่นเพื่อนหรือมีอายุน้อยกว่า ที่รู้จักและสนิทกัน เช่น เพื่อนฝูง ในกาละเทศแบบ ไม่เป็นทางการ จากสถานการณ์ข้างต้นสามารถ เขียนนอร์รถลัษณ์ได้ดังนี้

(((((((()
(((((((()

7) “แก”

ตัวอย่างสถานการณ์ไม่เป็น ทางการ “แกนี่ออกจะขี้เหนียวเกินไปละมั้ง” (การ สนทนาระหว่างพี่กับน้อง) สถานการณ์ไม่เป็น

ทางการ “แกเก็บอาการหน่อยสิ เวลาแกเจอผู้ชาย ที่แกชอบ” (การสนทนาระหว่างเพื่อน) ภาษาจีน ใช้คำว่า “ ” (คุณ) ส่วนในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “you” (คุณ)

จากตัวอย่างคำว่า “แก” เป็น สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้สำหรับความสัมพันธ์ ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่รู้จักสนิทสนมกัน อายุเท่า กันหรืออายุน้อยกว่า เช่นคนในครอบครัวหรือ เพื่อน ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ สามารถ เขียนนอร์รถลัษณ์ได้ดังนี้

(((((((()
(((((((()

8) “นาย”

ตัวอย่าง สถานการณ์ไม่เป็น ทางการ “เอ่อ มันก็มีหลายวิธีนะ นายชอบแบบ ไหนล่ะ” (การสนทนาระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง) และ “ดีใจจริงที่ได้พบนาย จดที่อยู่นายให้หน่อยสิ” (การสนทนาระหว่างเพื่อน) คำว่า “นาย” ในภาษา จีนใช้คำว่า “ ” ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “you” แปลว่า “คุณ”

จากตัวอย่างคำว่า “นาย” เป็น สรรพนามบุรุษที่ 2 ใช้กับผู้ฟังเพศชาย ใช้ในความ สัมพันธ์ระหว่าง ผู้พูดและผู้ฟังที่เป็นคนรู้จักและ สนิทสนม ใช้กับคนที่มีอายุเท่ากันหรืออายุน้อย กว่า ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ สามารถ เขียนนอร์รถลัษณ์ได้ดังนี้

(((((((()
(((((((()

3. คำสรรพนามบุรุษที่ 3 หมายถึง คำ นามที่ใช้แทนผู้ถูกกล่าวถึง จากการศึกษาและเก็บ ข้อมูลจากสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่าง ชาติ พบการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 4 คำ ได้แก่ ท่าน เธอ เขา มัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) “ท่าน”

ตัวอย่าง สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “ผมนัดพบกับท่านเย็นพรุ่งนี้ครับ” (การสนทนาระหว่างเพื่อนนักศึกษาเมื่อกล่าวถึงอาจารย์) และ “ท่านเป็นวิศวกร” (การสนทนากับเพื่อนเมื่อกล่าวถึงคุณพ่อ) คำว่า “ท่าน” ใช้คำว่า “ ” แปลว่า “เขา” เนื่องจากในภาษาจีนสรรพนามบุรุษที่ 3 มีใช้อยู่จำนวน 3 คำ คือ คำว่า “ ” “เขา” ใช้เฉพาะเพศกับชาย “ ” “เขา” ใช้เฉพาะเพศกับหญิง และ “ ” “มัน” ใช้เฉพาะสัตว์และสิ่งของ ซึ่งในภาษาจีนไม่มีคำสรรพนามบุรุษที่ 3 ที่แสดงถึงความเคารพ นับถือเหมือนคำว่า “ท่าน” ในภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า he แปลว่า “เขา” ซึ่งคำแปลทั้งสองภาษาเป็นคำบุรุษสรรพนามที่ใช้ทั่วไปที่ไม่ได้แสดงถึงความเคารพนับถือเหมือนคำว่า “ท่าน” ในภาษาไทย

จากตัวอย่าง คำว่า “ท่าน” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้ได้กับเพศชายและเพศหญิง ใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้กล่าวถึงที่เป็นคนรู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ใช้กับผู้มีอายุมากกว่า เพื่อแสดงความเคารพนับถือและสุภาพ ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ สามารถเขียนนอร์ธลักษณะได้ดังนี้

$$\left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} + \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} + \\ - \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} - \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right]$$

2) “เธอ”

ตัวอย่าง สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “เธอไปต่างประเทศกี่ปีแล้วครับ” (การสนทนากับเพื่อนบ้านเรื่องลูกสาว) และ “เธอชอบอะไรคะ” (การสนทนาระหว่างพนักงานกับลูกค้าเมื่อกล่าวถึงภรรยาของลูกค้า) คำแปลภาษาจีนใช้คำว่า “ ” และ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “she” แปลว่า “เธอ”

จากตัวอย่าง คำว่า “เธอ” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้กับเพศหญิง ใช้ในความ

สัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้กล่าวถึงที่เป็นคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิทกัน ใช้กับผู้มีอายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ผู้ใหญ่ใช้พูดถึงผู้น้อย ใช้ในกาลเทศะที่ไม่เป็นทางการ คำว่า “เธอ” เป็นคำทั่วไปที่ใช้กล่าวถึงผู้หญิง แสดงถึงการให้เกียรติยกย่อง สามารถเขียนนอร์ธลักษณะได้ดังนี้

$$- \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right]$$

3) “เขา”

ตัวอย่าง สถานการณ์ไม่เป็นทางการ “เขากำลังจะซื้อหนังสือเล่มนี้” (การสนทนาระหว่างเพื่อนเมื่อกล่าวถึงเพื่อนอีกคน) และ “เขาไม่ยอมเรียนจบก็แล้วแต่เขา” (การสนทนาระหว่างครูกับศิษย์เมื่อกล่าวถึงเพื่อนที่ขาดเรียน) ภาษาจีนใช้คำว่า “ ” แปลว่า “เขา” แทนเพศหญิง ภาษาอังกฤษคำว่า “เขา” ใช้ว่า “he” จากตัวอย่าง คำว่า “เขา” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้กล่าวถึงที่เป็นคนที่รู้จักและไม่รู้จัก สนิทและไม่สนิท ไม่จำกัดอายุ ใช้ในกาลเทศะแบบไม่เป็นทางการ ใช้กับคนที่มีฐานะทางสังคมเสมอกัน และมีฐานะทางสังคมที่ต่ำกว่า หรืออาวุโสน้อยกว่าผู้พูด เช่น ครูกับนักเรียน จากสถานการณ์ข้างต้นสามารถเขียนนอร์ธลักษณะได้ดังนี้

$$- \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{f} \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right] \left[\begin{array}{c} \text{ } \\ \text{ } \end{array} \right]$$

4) “มัน”

ตัวอย่าง สถานการณ์ไม่เป็นทางการ คำว่า “มัน” ใช้กับคนที่กล่าวถึง “แม่ห้ามมันแล้ว มันไม่เชื่อ ลูกสมัยนี้มันหัวดีไม่เคารพแม่” (การสนทนาระหว่างแม่กับพ่อเมื่อกล่าวถึงลูก) และ “ไม่ต้องหรอกเดี๋ยวมันก็มา” (การสนทนาระหว่างเพื่อนเมื่อกล่าวถึงเพื่อนอีกคน) คำว่า “มัน”

คำแปลภาษาจีน “มัน” ใช้คำแปลว่า “ ” แปลว่า “เขา” ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า “she” แปลว่า “เธอ” และ “มัน” ที่ใช้กับสิ่งของ “มันคือทุเรียน มันมีกลิ่นเหม็นที่สุด” (การสนทนาระหว่างลูกค้ากับแม่ค้าเมื่อกล่าวถึงผลไม้) ภาษาอังกฤษ “มัน” ใช้คำแปลว่า “it”

จากตัวอย่างคำว่า “มัน” เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ใช้แทนคนที่กล่าวถึง หรือใช้แทนสิ่งของที่กล่าวถึง ถ้าใช้แทนคนที่กล่าวถึงสามารถใช้ได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้กล่าวถึงที่รู้จักสนิทสนม อายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ เขียนนอร์ธลักษณะของคำว่า “มัน” แทนคนที่กล่าวถึง ได้ดังนี้

() () () () () () () ()

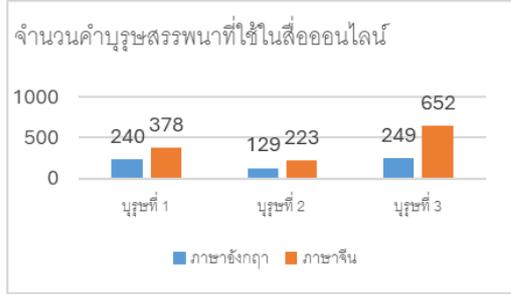
ความถี่ในการใช้คำบุรุษสรรพนาม

จากการศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ สรุปความถี่ได้ดังนี้

จากความถี่พบว่ามีการใช้คำบุรุษสรรพนามที่หลากหลายตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยจะเห็นได้ว่า การใช้คำบุรุษสรรพนามในหนังสือเรียนที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีนมีการใช้คำที่หลากหลายใกล้เคียงกัน ขณะที่ในสื่อออนไลน์ภาษาจีนมีแนวโน้มใช้คำบุรุษสรรพนามที่หลากหลายมากกว่าภาษา อังกฤษในทุกหมวด

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำบุรุษสรรพนามที่หลากหลายตามสถานการณ์ต่าง ๆ โดยจะเห็นได้ว่า การใช้คำบุรุษสรรพนามในหนังสือเรียนที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษและภาษาจีนมีการใช้คำที่หลากหลายใกล้เคียงกัน ขณะที่ในสื่อออนไลน์ ภาษาจีนมีแนวโน้มใช้คำบุรุษสรรพนามที่หลากหลายมากกว่าภาษา อังกฤษใน

ทุกหมวด โดยสื่อออนไลน์มีการใช้คำที่เป็นภาษาปากมากกว่า เช่น กู เขา(เค้า) มึง เอ็ง แก เป็นต้น ส่วนในหนังสือเรียนจะใช้คำบุรุษสรรพนามที่เป็นภาษาทางการมากกว่าในสื่อสังคมออนไลน์

อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติพบข้อสังเกตที่น่าสนใจดังนี้

การใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ที่เรียนโดยใช้ภาษาจีนมีการใช้คำบุรุษสรรพนามที่หลากหลายกว่าสื่อที่เรียนโดยใช้ภาษาอังกฤษและมีการใช้คำที่คล้ายคลึงกับในภาษาไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประเทศจีนซึ่งอยู่ในภูมิภาคเอเชียเหมือนกับประเทศไทย มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความคล้ายคลึงกับประเทศไทยมากกว่าประเทศทางตะวันตกที่ใช้ภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับ

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) ที่กล่าวว่า ภาษาของสังคมหนึ่งย่อมแตกต่างจากภาษาของอีกสังคมหนึ่งเพราะสังคมที่ต่างกันย่อมมีวัฒนธรรมที่ต่างกันด้วย สังคมที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ภาษาและวัฒนธรรมย่อมมีความคล้ายคลึงกันมากกว่าสังคมที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลกัน และพบว่าสื่อสังคมออนไลน์จะใช้ภาษาปากมากกว่า เช่น คำว่า “กู” “มึง” “เอ็ง” “แก” หรือใช้ภาษาที่เลียนแบบเสียงพูดจริง เช่น คำว่า “เค้า” (เขา) หรือ “ซัน” (ฉัน) เพื่อให้เหมือนกับการใช้ภาษาพูดในชีวิตประจำวัน ส่วนหนังสือเรียนจะใช้ภาษาพูดที่เป็นทางการมากกว่า

การใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาต่างประเทศ

จำนวนคำบุรุษสรรพนามในภาษาต่างประเทศมีจำนวนน้อยกว่าในภาษาไทย คำแปลในภาษาต่างประเทศหนึ่งคำสามารถแทนคำในภาษาไทยได้หลายคำ เช่น คำว่า “ ” ในภาษาจีน หรือ “I” ในภาษาอังกฤษ แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า ผม กระผม ฉัน ดิฉัน หนู กู เรา เขา (เค้า) ส่วนคำว่า “ ” ในภาษาจีน และ “you” ในภาษาอังกฤษ แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า คุณ ท่าน เธอ หนู เอ็ง มึง แก นาย โดยในภาษาต่างประเทศไม่มีการแบ่งเพศในการใช้และสามารถใช้ได้กับทุกอายุ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชมพูนุช ประชาญสิทธิ์ และ ผกาศรี เย็นบุตร (2564) ที่พบว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาจีนกับภาษาไทยแตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนคำในภาษาไทยมีมากกว่าในภาษาจีนและมีการใช้ที่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภนิช เนตรสุขแสงและชลธิชา บำรุงรักษ์ (2561) ที่กล่าวว่า รูปภาษาที่แสดงการอ้างถึงตัวละครในนวนิยายไทยและนวนิยายฉบับแปลภาษาอังกฤษมีลักษณะภาษาและการใช้ที่แตกต่างกัน โดยในนวนิยายภาษาไทยมีรูปภาษาที่อ้างถึงตัวละครที่หลากหลาย เช่น คุณ ผม ฉัน เธอ พี่ บ้า ครู แม่ หลวง

พี่ แต่ในนวนิยายภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ใช้คำบุรุษสรรพนาม เช่น I, you, we, he, his, she, her

ความแตกต่างทางวัฒนธรรมในการใช้คำบุรุษสรรพนาม

การสอดแทรกค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม คำว่า “เรา” ในภาษาจีนกับภาษาอังกฤษมีทัศนคติการใช้ที่แตกต่างกัน ในภาษาจีนจะใช้กับคนที่อายุไม่เท่ากัน ไม่รู้จัก ไม่สนิท แบบไม่เป็นการ เนื่องจากคนจีนให้ความสำคัญกับความความสัมพันธ์ระหว่างกันหรือความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ส่วนในภาษาอังกฤษคำว่า “เรา” ใช้สนทนาระหว่างคนที่รู้จักสนิท เป็นกันเองและอายุใกล้เคียงกันแบบไม่เป็นการ เช่น ระหว่างเพื่อน

การแปลภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

เนื่องจากโครงสร้างของประโยคภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความแตกต่างกัน คำบุรุษสรรพนามเมื่อแปลเป็นภาษาต่างประเทศแล้วจะเปลี่ยนไปตามรูปแบบการใช้คำศัพท์ สำหรับและโครงสร้างประโยคของภาษาปลายทาง เช่น การแปลคำบุรุษสรรพนามจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ หน้าทีของคำอาจเปลี่ยนไป เช่น คำว่า “ฉัน” ซึ่งเป็นประธานของประโยค แปลเป็นภาษาอังกฤษใช้คำว่า “I” หรือ ในกรณีเป็นกรรมของประโยค ใช้คำว่า “me” การแปลคำบุรุษสรรพนามพหูพจน์ “พวกเรา” ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค เมื่อแปลเป็นภาษาอังกฤษใช้คำว่า “we” ส่วนเมื่อเป็นกรรมของประโยคใช้คำว่า “us” สอดคล้องกับ สัญฉวี สายบัว (2542) ที่กล่าวว่า สิ่งนี้นักแปลต้องตระหนักคือการพยายามรักษารูปแบบของต้นฉบับไว้พร้อม ๆ กับคงความหมายเดิมของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในกรณีที่ภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทางมีลักษณะที่คล้ายกัน ก็จะทำให้การแปลเป็นไปได้ อย่างราบรื่น แต่บางครั้งภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทางมีลักษณะที่ต่างกัน การแปลอาจต้อง

เปลี่ยนแปลงแบบของการเสนอความหมายไปตามภาษาปลายทางรวมทั้งต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์ที่แต่ละภาษาบังคับใช้ด้วย

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้คำบุรุษสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ ทั้งที่เป็นหนังสือเรียน จำนวนทั้งสิ้น 60 เล่ม และศึกษาจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มียอดผู้ติดตามสูงสุด 10 อันดับ โดยเผยแพร่ทางช่องยูทูปและปีลีปีลีทั้งหมด 20 ช่องทาง สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

การใช้คำบุรุษสรรพนามที่พบในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ สามารถสรุปรูปคำที่ปรากฏการใช้ได้ทั้งหมด 16 รูป และจำแนกตามความหมายทางไวยากรณ์ด้านบุรุษได้ทั้งหมด 20 คำดังนี้

คำสรรพนามบุรุษที่ 1 จำนวน 8 คำ ได้แก่ ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา หลู กู เขา(เค้า)

คำสรรพนามบุรุษที่ 2 จำนวน 8 คำ ได้แก่ คุณ ท่าน เธอ หลู มึง เอง แก นาย

คำสรรพนามบุรุษที่ 3 จำนวน 4 คำ ได้แก่ ท่าน เธอ เขา มัน

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้รูปคำบุรุษสรรพนามที่มีความหมายเดียวและรูปคำบุรุษสรรพนามที่มีสองความหมาย ทั้งนี้สามารถแบ่งประเภทได้ดังนี้

1. รูปคำบุรุษสรรพนามหนึ่งรูปหนึ่งความหมายมีจำนวน 12 คำ ได้แก่ ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา กู คุณ มึง เอง แก นาย มัน

2. รูปคำบุรุษสรรพนามหนึ่งรูปสองความหมายมีจำนวน 4 คำ ได้แก่ รูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้หมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ บุรุษที่ 2 มีจำนวนหนึ่งรูปได้แก่ หลู และรูปคำบุรุษ

สรรพนามที่ใช้หมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ บุรุษที่ 3 มีจำนวนหนึ่งรูปได้แก่ เขา (เค้า) และรูปคำบุรุษสรรพนามที่ใช้หมายถึง สรรพนามบุรุษที่ 2 หรือบุรุษที่ 3 มีจำนวนสองรูปได้แก่ ท่าน เธอ

สรุปการใช้คำบุรุษสรรพนามตามปัจจัยสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติทางด้าน เพศ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้กล่าวถึง กาลเทศะ ได้ดังต่อไปนี้ ในการนี้ได้ใช้สัญลักษณ์ [1] แทน สรรพนามบุรุษที่ 1 [2] แทนสรรพนามบุรุษที่ 2 และ [3] แทนสรรพนามบุรุษที่ 3

1. เพศ

1.1 เพศชาย [1] ผม กระผม ฉัน เรา หลู กู [2] คุณ ท่าน เธอ หลู มึง เอ็ง แก นาย [3] ท่าน เธอ เขา มัน

1.2 เพศหญิง [1] ฉัน ดิฉัน เรา หลู กู เขา(เค้า) [2] คุณ ท่าน เธอ หลู มึง แก [3] ท่าน เธอ เขา มัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึง

2.1 บทบาท รู้จัก [1] ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา หลู กู เขา (เค้า) [2] คุณ ท่าน เธอ หลู มึง เอ็ง แก นาย [3] ท่าน เธอ เขา มันไม่รู้จัก [1] ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา หลู [2] คุณ ท่าน หลู [3] ท่าน เธอ เขา

2.2 ความสนิทสนม สนิท [1] ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา หลู กู เขา(เค้า) [2] คุณ ท่าน เธอ หลู มึง เอ็ง แก นาย [3] ท่าน เธอ เขา มันไม่สนิท [1] ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา หลู [2] คุณ ท่าน หลู [3] ท่าน เธอ เขา

2.3 อายุ

ใช้เฉพาะอายุ อายุเท่ากัน [1] เขา(เค้า) อายุมากกว่า [1] หลู และ อายุน้อยกว่า [2] หลู ใช้บางอายุ อายุเท่ากันและอายุน้อยกว่า [2] เธอ เอ็ง แก นาย [3] เธอ มัน อายุเท่ากันและอายุมากกว่า ไม่พบการใช้ ใช้ได้ทุกอายุ [1] ผม กระผม ฉัน ดิฉัน เรา [2] คุณ ท่าน และ [3] เขา

3. กาลเทศะ

ทางการ [1] ผม กระผม ฉัน ดิฉัน [2] คุณ ท่าน และ [3] ไม่มี ไม่เป็นทางการ [1] ผม ฉัน เรา หนู กู เขา(เค้า) [2]คุณ ท่าน เธอ หนู มึง เอง แก นาย และ [3] ท่าน เธอ เขา มัน

จากผลการศึกษาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยใช้ตามปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ทางด้านเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟังและผู้กล่าวถึงในเรื่อง บทบาท ความสนิทสนมและอายุ รวมถึงกาลเทศะ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาการใช้คำสรรพนามในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติประเภทอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากหนังสือเรียนและสื่อสังคมออนไลน์ยูทูปกับป็ลป็ล ซึ่งอาจจะได้ผลการศึกษาที่แตกต่างหรือพบข้อค้นพบอื่น ๆ ได้

2. ควรศึกษาการใช้คำประเภทอื่น ๆ ในสื่อการเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติ เช่น คำลงท้าย คำบุพบท คำสันธาน คำบอกเวลา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จินดารัตน์ ธรรมรงุทย์. (2553). *ข้อบกพร่องเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์ในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม กรณีศึกษาการใช้ภาษาไทยของผู้พูดชาวอเมริกันและชาวจีน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ชมพูนุช ประชาญสิทธิ์ และผกาศรี เย็นบุตร. (2564). การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป เรื่องการใช้คำบุรุษสรรพนามในภาษาไทยสำหรับชาวจีน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 17(2), 1–15. (หมายเหตุ: หากมีเลขหน้าจริงโปรดใส่แทน 1–15)
- ชนิกา คำพุ่ม. (2545). *การศึกษาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีนวิชาเอกภาษาไทยชั้นปีที่ 4 สถาบันชนชาติยูนานาสาธารณรัฐประชาชนจีน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ธิดา โมสิกรัตน์ และคณะ. (2561). *การใช้ภาษาไทยของนักศึกษาจีน: กรณีศึกษาปัญหาการเขียนของนักศึกษาจีน หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.*
- นริศา ไพเจริญ. (2559). *การวิเคราะห์บทสนทนาในแบบเรียนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนต่างชาติ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- นววรรณ พันธุมธา. (2559). *ไวยากรณ์ไทย*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2561, 9–15 มีนาคม). มองไทยใหม่ หากออกเสียง “ฉัน” ว่า “ชั้น” แล้วต้องเขียนแบบไหน. *มติชนสุดสัปดาห์*.
- นิภา กุ้พงษ์ศักดิ์. (2555). ปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์*, 31(1), 123–139.
- ราชบัณฑิตยสถาน (บ.ก.). (2556). *เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิจินต์ ภาณุพงศ์. (2543). *โครงสร้างของภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สัญญาวี สายบัว. (2542). *การแปลและการตีความ*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุภนิช เนตรสุขแสง. (2561). *การอ้างถึงบุคคลและการแสดงเวลาในนวนิยายภาษาไทยและนวนิยายภาษาอังกฤษ: กรณีศึกษา เรื่อง “ความสุขของกะทิ”* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สุรีย์วรรณ เสถียรสุคนธ์. (2554). การสอนภาษาไทยให้แก่นักศึกษาจีน: สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 10(1), 127–140.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2556). *ภาษาศาสตร์สังคม*. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังกาบ ผลการกุล. (1972). *A socio-linguistic study of pronominal strategy in spoken Bangkok Thai* [Doctoral dissertation]. University Microfilms International.
- อุดม วโรตม์สิขขิตต์. (2542). *ไวยากรณ์ไทยในภาษาศาสตร์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Campbell, R. N. (1969). *Noun substitutes in modern Thai: A study in pronominality*. Mouton.
- Jones, K., & Ono, T. (2016). *Reconciling textbook dialogues and naturally occurring talk: What we think we do is not what we do* (Vol. 8). Arizona Working Papers in SLAT.
- Nesfield, J. C. (1922). *Manual of English grammar and composition*. Macmillan.
- Nida, E. A. (1975). *Componential analysis of meaning*. Mouton.
- Wardhaugh, R. (2002). *An introduction to sociolinguistics*. Blackwell Publishers.
- Wen, Q. (2013). *Problems of Thai personal pronoun usage based on sociolinguistics of Chinese students studying Thai language* [Master's thesis, Chiang Mai University].
- Ye, L. (2012). *Error analysis of using interrogative sentences of Chinese students learning Thai as a foreign language* [Master's thesis, Chiang Mai University].